№ 14 (פערטער יאָרגאַנג) פרייז 10 גראָשן BIALER WOCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פאָדל. און אומגעגנט.

אַבאָנאַמענטס-פרייז:

מאָנאַטלעך	40 גראָשן
פערטל-יערלעך	1.20 זל.
אויסער ביאַלע מאָנאַטלעך . .	1 זל.
פאַר אַ קווארטל . .	2 זל.

אַנאָנסן-פרייז:

פאַר אַ וואָרט טעקסט 10 גראָשן

פאַרן אינהאַלט פון די אַנאָנסן און אָפענע בריוו איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטלעך.

די צייטונג טראָגט נייטט קיין געשעפטס-כאַראַקטער און איז נישט אויסגערעכנט אויף פאַרדינסט.

אַדרעס פאַר בריוו און געלט-זענדונגען:
Red. „BIALER WOCHENBLAT"
Biała-Podl., Grabanowska 39.
Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biala-Podlaska, dnia 16 kwietnia 1937 r.

ביאַלע-פאָדל., פרייטאָג פ' תזריע-ומצורע תרצ"ז, 16 אַפּריל.

S. O. S. — דער יידישער שפּיטאָל אין געפאַר!

בעת די שיפן טרינקען זיך אַלאַרמירן זיי ס. אָ. ס. בעת סהאַלט דערביי דאָס דער יידישער שפּיטאָל זאָל ביי אונז אָוועקגענומען ווערן, אַלאַרמירן מיר אויך ס. אָ. ס. **סאיז די לעצטע מינוטן פון קענען דערהאַלטן דעם שפּיטאָל אַלס יידישן.**

נעכטן האָט דעם שפּיטאָל באַזוכט אַ קאָמיסיע אין צוזאַמענשטעל פון פאָוויאַטאָוון סטאַראָסטע, שפּיטאָל-דירעקטאָר ד"ר ליפּסקי, פאָוויאַטאָוער ד"ר סאַפּיאַן, מצד דעם יידישן שפּיטאָל איז אָנוועזנד געווען ד"ר געלבאַרד און ה' ז. ליוועראַנט, מצד דער גמינע: פרעזעס משה קאַווע, סעקר. ב. ווינאַג-ראַד און ה' קאַשעמאַכער.

סאיז אויפן אָרט באַהאַנדלט געוואָרן די פראַגע פון איבערנעמען דעם שפּיטאָל. די שוועריקייט איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס דאָרט דאַרף מאַכן אַ גרויסן רעמאָנט, וועלכן דער סטאַראָסטע שאַצט אויף 15.000 זל. און אויף וועמענס דעקונג ער האָט נישט רעזערוויל קיין בודזשעט.

היינט 12 מיטאָג קומט ספּעציעל אין דער אָנגעלעגנהייט צו פאָרן פון דער וואָיעוווד-שאַפט אין לובלין דער געזונדהייטס-אינספּעקטאָר און ער וועט דעצידירן צי די פאָוויאַטאָווע-מאַכט וועט דעם שפּיטאָל איבערנעמען פון שוין צי דער ענין וועט אָפּגעלעגט ווערן אויף שפּעטער.

אַלענפאַלס, די פראַגע פון שפּיטאָל איז איינע פון די ברענענדיקסטע פאַר אונז. מיר אַלאַרמירן וועגן דער געפאַר פון צונעמען דעם שפּיטאָל.

סאיז אַ חוב פון דער גמינע דעם ענין פּאָזיטיוו צו דערלעדיקן ווי אַמשנעלסטן, ווייל שוין אין איניקע טעג אַרום קען זיין צו שפּעט.

די יידישע קהלה, ביי וואָס פאַר אַ צוזאַמענשטעל זי זאָל נישט זיין, דאַרף דעם ענין נישט פאַרנאַכ-לעסיקן, מיר דאַרפן געדענקען, דאָס קוים נעמט מען אים ביי אונז איצט צו, דאַן פאַרלירן מיר דעם שפּיטאָל אויף אייביק.

הערן פּרנסים און דאָזאָרצעס!
צי ווילט איר עס דערלאָזן?
צי ווילט איר פאַרברעכעריש פאַרנאַכלעסיקן אַזאַ וויכטיקן פאַר אונז ענין?
סוועט אויף אייערע קעפּ די עולה פאַלן

עמ-קאַ

● „KINO MIEJSKIE" ●

דעמאָנסטרירט נאָר נאָך היינט דעם עמאָציאָנעלן פילם

דאָס ביוראָ פון די פאַרלוירענע מענטשן

— פון מאָרגן אָן —

ווערט פרעזענטירט אינם אויסערגעוויינלעכן קאָסטבאַרן פילם די קליינע שירלעי טעמפּל אַלס:

„Bogate Biedactwo"

אין דעם פילם טרעט אויך דער ליבלינג פון קליין און גרויס אַלס טענצערין און זינגערין

אַלע מוזן, דאַרפן און וועלן דעם פילם זען און — באַוואונדערן.

באַקאַנטמאַכונג

די לאַנגיעריקע פאַבריק פון סאָדע-וואַסער און לימאָניאַדע

אייגנטימער **יצחק קאַהאַן**

מאַכט באַקאַנט אַלע אירע אָפּנעמער, דאָס די פאַבריק איז איינ-געאָרדנט לויט די נייעסטע דערגרייכונגען:

סזענען אַריינגעשטעלט געוואָרן
נייע מאַשינען און פילטערס

די פאַבריק איז פאַרזען מיט אַ מאָטאָר פּאָמפּע, וועמענס וואַסער ווערט גענוצט אין דער היגער אַעראָפּלאַנען-פאַבריק.

מיין אונטערנעמונג אַרבעט פאַרשידענע געטראַנקען ווי:

קוואַס „מאַנקאָ" קוואַס „אוואַצאָוע"

פאַרשידענע לימאָניאַדעס און אָראַנזשאַדעס

„סינאַלקאָ" „קאַהאַנאָווע"

דעריבער טרינקען אַלע וואַסער, לימאָניאַדע, האָראַנזשאַדע נאָר פון מיין פאַבריק.

מיט אַכטונג

יצחק קאַהאַן.

לייענט און פאַרשפרייט „ביאַלער וואָכנבלאַט"

עפנטלעכער דאַנק

דער גמילות-חסדים-קאָמיטעט אין יאַנאָווע דאַנקט דעם ג"ח „דזשאָינט"-פאָרשטייער אין פוילן ווי אויך דעם „צעקאַבע" אין וואַרשע פאַר זייער פאַר-אינטערעסירונג מיט דער יאַנאָווער אָרעמקייט. אַ דאַנק זיי האָבן מיר געהאַט אַ מעגלעכקייט אַלע ווענדונגען נאָך הלוואות פאַר יום-טוב צו דערלעדיקן.

מיר האָבן בלויז אין דער יום-טוב-וואָך אַרויסגעגעבן 10.000 (צען טויזנט זל.) הלוואות.

מיט אַכטונג **ג"ח-קאָמיטעט אין יאַנאָווע**

פאָרזיצער: דוד פינקעלשטיין.

מעלדונג!

סאיז דאָ צו פאַרדינגען אויף איניקע יאָר אָדער צום פאַרקויפן

אַ גרויס געוועלב מיט אַ קעלער

די ברייט פון געוועלב האַלט 490 די לענג 750.

ביטע זיך ווענדן צו בראַנדווייסמאַן פּיעראַצקע № 13.

צו פאַרדינגען

3 גרויסע צימערן מיט אַ קיך אין מיט אַ באַלקאָן אויפן 1-טן שטאָק פּלאַץ-וואָלנאָשטשי 18

עס קען זיין גוט פאַר אַ געשעפט. אינפאָרמאַציעס ביי דוד קאַהן

אין דער בעקעריי

פון ה' זעליג גאָלדוואַסער, פּלאַץ-וואָלנאָשטשי 5 №

איז צו באַקומען אַלע ברויט און זעמל

צו די ביליקסטע פרייזן.

דערקלערונג

מיר יידישע בעקערס פון ביאַלע פאָדל., דערקלערן אין נאָמען פון ראַבינאָט, אַז דער ראַבינאַט האָט קיינעם נישט באַפולמעכטיקט צו זיין אַ נאמן אין דער בעקעריי פון טערק.

הכחשה גלויה

די ידיעה, אַז בהשגחת ר' משה אורבאַך ווערט געעפנט אַ פּיעקאַרניע פון גרעק, געפין איך פאַר נויטיק מיט-צוטיילן, אַז דאָס איז נישט מיט מיין ידיעה

(-) **משה אושען.**

ר ח ל!

קחי נא מאתי את ברכותי החמות והלבביות ליום בואך בברית-האירוסין עם בחיר-לבך אשר נ"י גריף תזכו לבנות קנכם תחת שמי-תכלת ארצנו המשוחררה

אחיך — אליהו ארליך (לובלין).

אַ האַרציקן מזל-טוב אונזער פריינדין **רחל ערליך** צו איר תנאים מיט ה' אשר גריף

ווינשט פאַמיליע לאַשטשעווסקי.

נ ו י ט י ק

אַ מענטש אין אַ געשעפט, וועלכער זאָל זיך אויך קענען אויף בוכהאַלטעריע ווענדן זיך נאָר שריפטלעך אין דרוקע-ריי „עקספּרעס" פאַר בוכהאַלטער.

פאַרזאַמלונג

דער מושב-זקנים קאָמיטעט לאַדעט איין אַלע ביאַלער פרויען צו דער וועלכע קומט פאָר זונטאָג דעם 18. 4. 7 אָוונט איז לאָקאַל פון גמינע

אונזערע שול-פּראָבלעמען

דאָס כסדר פּולסירנדע געזעלשאַפטלעך לעבן ברענגט אַלע מאָל אַרויס אויף די אייבערפלאַך נייע און נייע פּראָבלעמען, וועלכע פאַרשטופּן מיט זייער אַקטועלקייט דאָס פריערדיקע אין אַ זייט.

איבעריקס. שוין די זעכסטע צייט פאַר אונז איבערצורייסן דערווייל מיט דער טעמאַטיק וואָס הייסט: קהלה-ראַט, קהלה-פאַרוואַלטונג, שטאָט-ראַט, מאַגיסט-ראַט און אַנדערע כראָנישע ענינים, וועלכע האָבן צוגענומען אַלס כסדרדיק וווינ-אָרט — די שפּאַלטן פון וואָכנבלאַט. צייט איבערצורייסן מיט דעם און אַלס „אָפּפרישונג" נעמען זיך צו „קינדערשע - ענינים", אַליין — פילן זיך ווי אַ קינד, וואָס הויבט זיך אָן צו לערנען ערשט דעם א. ב. ג. — פון אונזערע היימישע און בכלל שול-פּראָבלעמען.

א.

אויף אַ זיצונג פון היגן „תּרבות"-קאָמיטעט, דער פאָרזיצנדער לייענט פאַר אונז דעם באַריכט פון דער 4 חדשימדיקער אַקציע לטובת אַ שולע, לטובת די „אָוונט-קורסן פאַר העברעאיש און יידיש", לטובת דעם, וואָס מיר רופן אָן „נאַציאָנאַלע דערציונג" לטובת „תּרבות".

ווי מיר זען פון באַריכט, האָט דער שכר-לימוד נאָך מיט מיט אַן עודף געדעקט די פּערסאָנאַלע לער-אויסגאַבן. דער באַריכט באַקרעפטיקט און באַשטעטיקט נאָך אַמאָל די אַרויסגעזאָגטע אויף די שפּאַלטן פון „ביאַלער - וואָכנבלאַט" נאָך מיט גענויע צוויי יאָר צוריק מיינונג: דאָס אונזער אויפגאַבע דאַרף זיין אַ שולע אויפצושטעלן און זי איינאָרדענען, אויסהאַלטן וועט זי זיך אַליין.

ב.

דער באַריכט לייגט אויף אונז אַרויף די פליכט אין דער ריכטונג פאָרויס צו מאַרשירן, נישט צו בלייבן פאַרגליווערט ביי דעם, וואָס הייסט: „אָוונט-קורסן". מיר מוזן אָנהויבן פאַרווירקלעכן אונזערע לאַנגיעריקע פאַנטאַזיעס וועגן אַ „תּרבות"-שולע אין ביאַלע.

כדי דאָס צו דערגרייכן, איז איינע פון די נויטווענדיקסטע נויטווענדיקייטן צו עפענען א „גן-ילדים" – אַ פאָרשול. אַ נאַציאָנאַלע דערציונגס - אַנשטאַלט פאַר קינדער פון 4—6 יאָר פאַרזיכערט אונז צוויי זאַכן: א) מיט שילער צו די ווייטערע קלאַסן פון אַ נאָרמאַלער „תּרבות"-שולע. ב) מיט אַ קרייז פאַר-אינטערעסירטע עלטערן, וועלכע וועלן זיך יאָר יערלעך געבן די מי אויסצוברייטערן די שולע מיט נאָך אַ קלאַס ביזן צוברענגען זי צו אַ נ אָ ר מ אַ ל ן זיבן קלאַסיקן צושטאַנד.

ג.

דער פּראָיעקט וועט ווי אַלע פּראָיעקטן זיכער אַנטרעפן אויף אַ קעגנערשאַפט. די פּרינציפּיעלע קעגנער פון אַ העבּרעאישער דערציונג, ווילט זיך נישט צומאָל ענטפערן, די אָבער, וועלכע האָבן „געוויסע" באַוואָרענישן קעגן אַ פאָרשול און וואָלטן גלייך וועלן זען אַ פאַרווירקלעכטן פּראָיעקט פון אַ נאָרמאַלער שולע, ווילט זיך אָט-וואָס זאָגן: כבין נישט קיין פּעדאַגאָג, כהאָב נישט קיין קענטעניש אין דעם ענין מער ווי די, וועלכע כהאָב לעצטנס דערוואָרבן — אַלס רעזולטאַט פון אַ ספּעציעלער פאַראינטערעסירונג מיט די פּראָבלעמען און — מיט גענוי שטודירן די אָרטס-באַדינגונגען און אויפן סמך דערפון דאַרף מען פעסטשטעלן, אַז קינדער וועלכע וועלן קומען אין ערשטן קלאַס „תּרבות" „גלייך פון דער היים" אָן אַ פריער דורכגעמאַכטע צוגרייטונג צו העבּרעאיש אָן א גן-ילדים, וועלן זיין כסדר אונטערשטעליק לגבי דעם געפאָדערטן לימוד-פּראָגראַם פון דעם טיפּ שולן.

מיר דאַרפן זיך נישט נאַרן און אָפּגעבן זיך אַ רעכנונג, דאָס פאַרן קינד פון ערשטן קלאַס וועט אַלץ אין „תּרבות" זיין ניי און פרעמד און אַ גאַנץ לאַנגע צייט וועט מוזן אַוועקגיין, ביז דער שילער וועט זיך צופּאַסן צו די לער-באַדינגונגען. אין אָט אין דער צייט אין דעם אַזוי גערופענעם צוגרייטונגס-פּעריאָד קען זיך דאָס קינד פילן הילפלאָז און דערשלאָגן און מיט דער שטימונג לגבי דער שול אַנשטעקן אויך זייערע עלטערן.

אַזאַ קורצער אפילו מיסערפאָלג קען האָבן אַ פאַטאַלע ווירקונג אויף דער גאַנצער אָרגאַניזאַציאָנעלער און פינאַנס-יעלער ענטוויקלונג פון דער שולע, דאַקעגן אַ פאָרשול — אַ גן - ילדים באַזייטיקט די אַלע געפאַרן.

די פאָר-שול איז ווי אַ בריק צווישן דער דיסציפּלינלאָזער היים און דיסציפּלינירטער שולע. אין געוויסע זאַכן דערמאָנט דער גן די קינדער אין זייער היים (דאָס פרייקייט, די שפּילערייען) און אַנדערע פּונקטן געוויינט די פאָרשול צו דאָס קינד צו דער שולע מיט איר אָרגאַניזאַציע און דיסציפּלין (דאָס קומען און אַוועקגיין פּינקטלעך, דאָס געאָרדנטע געמיינזאַמע שפּילעריי, די די לערערין וועלכע איז גוטמוטיק שטרענג און ענלעכע) אין אַ גן לויפט דאָס קינד פאַרוויילן זיך און קומט צוריק מיט שמחה. און אָט די פרייד און צופרידנהייט טראָגט דאָס קינד אַריבער אויף די עלטערן, וועלכע ווערן אַלס רעזולטאַט דערפון דירעקט פאַראינטערעסירטע אין דער ווייטערער ענטוויקלונג פון דער שולע.

ד.

סאיז אויך וויכטיק צו באַרירן דעם פינאַנסיעלן מאָמענט פון גן און שולע. עפענען אַ שולע דאַרף מען ווייניקסטנס פון דריי קלאַסן. (Szkoła tak zwana stopnia pierwszego) דריי קלאַסן, דריי לערער, אַ ענטפּרעכנדער לייטער, אַ ענטשפּרעכנדער לאָקאַל.

דאָס אַלץ איז פאַרבונדן מיט גאָר גרויסע אויף איינמאָל אויסגאַבן, וועלכע מיר וועלן נישט זיין אפילו ביי דער גרעסטער אָנשטרענגונג אימשטאַנד צונויפצוברענגען, דאַקעגן אַ פאָר - שול איז אַ פראַגע פון איין גננת (וועלכע וועט אויך קענען לערנען אויף די קורסן אַ צוויי שעה טעגלעך) און אַ צוויי צימער-יקן לאָקאַל וואָס מיר באַזיצן שוין אויך. ערשט נאָך דעם ווי דער בודזשעט פון גן צוגלייך מיטן בודזשעט פון די קורסן וועט זיין געאָרדנט, דאַן וועט שוין זיין דאָס עפענען יאָר יערלעך איין העכערן קלאַס נישט זיין קיין שווערקייט. אַזוי אַרום קענען מיר האָפן, דאָס ביאַלע וועט ענדלעך אַמאָל האָבן אַ נאַציאָנאַלן דערציִנגס-אַנשטאַלט.

ה.

איצט אַ פּאָר ווערטער צו די אַלע עלטערן און מענטשן, ביי וועמען דאָס קינדס פאַרברענגען אין דער פאָר-שול קומט אויס אַ אומנוציקער צייט פאַרטרייב, אַ איבעריקער לוקסוס.

„נאָר מענטשן, וועלכע זענען ווייט פון דערציונגס-פּראָבלעמען קוקן אויף דער פאָר-שול ווי אויף אַן אומנוציקן צייט-פאַרטרייב. סאיז פעסטגעשטעלט געוואָרן, דאָס סאיז אַ זעלטענהייט, אַז אַ קינד, וואָס סהאָט זיך דערצויגן אין אַ געהעריקער פאָר-שול זאָל שפּעטער אין דער נאָרמאַלער שולע אָפּשטיין אין לערנען און אין אַנטוויקלונג.

אין יעדער שעה וואָס דאָס קינד פאַרברענגט אין פאָר-שול און יעדער שפּיל און קינדער-אַרבעט אונטער דער אויפזיכט פון דער לערערין-דערציערין זענען דאָ עלעמענטן פון דער צוקונפטיקער שול-לעקציע.

ווען דאָס קינד צייכנט אין דער פאָר-שול לערנט זיך עס אויס אויסדריקן אין אַ רויער פאָרם זיינע געדאַנקען אויף פּאַפּיר. ווען דאָס שניידט עפּעס אויס פון פּאַפּיר אָדער קנייט עפּעס אויס פון ליים אָדער פּלאַסטילינע, באַרייכערט עס זיך אַליין מיט געדולד און פלייס. ווען עס שפּילט זיך צוזאַמען מיט נאָך קינדער לערנט זיך עס אויס צו זיין געזעלשאַפטלעך און דיסציפּלינירט, אונטערוואַרפנדיק זיך אַלע געזעצן וועלכע פאַרמאָגן אין זיך אַלע געאָרדנטע גרופּן שפּילערייען". (ציטאַט פון אַ לערער – סוקר.)

דאָס נוצבאַרע פאַרן קינדס ווייטערדיקער דערציונג און ענטוויקלונג ווי אויך דאָס גוטע דערפון, וואָס דאָס קינד גייט אַוועק פון שטוב אויף 4–5 שעה טעגלעך און באַפרייט די עלטערן פון דער שווערער לאַסט פון אויפפּאַסן אויף דעם אין משך פון דער צייט, צורעכנדיק אויך דאָס, וואָס „תּרבות" וואָלט געהאַט די מעגלעכקייט צו נעמען אַ חודשלעכן אָפּצאָל נאָר פון 4–6 זל. האָבן מיר אַ בילד פון דער נויטווענדיקייט און גלייכצייטיקער אויספירבאַרקייט פון דער אינסטיטוציע.

ו.

גוט וועט טון דער היגער „תּרבות"-קאָמיטעט, אויב ער וועט זיך שטעלן אויף דער הויך פון זיין אויפגאַבע און וועט זיך נישט לאָזן באַהערשן פון קיין „זייטיקע" טענדענצן און וועט אַ פאָרשול – אַ גן י אָ עפענען. ער, דער „תּרבות-קאָמיטעט וועט אַזוי אַרום באַווייזן, דאָס ער וויל ווירקלעך שאַפן אין ביאַלע אַ נאַציאָנאַלע דערציונגס-אינסטיטוציע, נישט קיין סוראָגאַט דערפון, נישט קיין באַשעפעניש וואָס הייסט „נאָך - מיטאָג - שולע פאַר קינדער און דערוואַקסענע פון העבּרעאיש און יידיש" ווצמאַנס בעל-הבית סאיז נישט „תּרבות" אין איר וואַרשעווער צענטראַלע און

יצחק פּערלאָוו

רעדער

רעדער, רעדער, רעדער דרייען
רעדער גייען אַ געווצט:
וועלכע וועט זיך גיכער דרייען,
וועלכע ראָד וועט קומען שפּעט.
סהאָט די שטאָט פאַבריקן טויזנט
און מאַשינען — אַ מיליאָן
און מאַשינען האָבן רעדער —
מוזן רעדער עפּעס טון!..
און אַז רעדער זאָלן דרייען,
מוזן רעדער האָבן הענט.
מוזן רעדער האָבן ביינער,
שווייס און בלוט, וואָס קאָכט און ברענט.
רעדער דאַרפן נאַפט און קוילן
און דערצו — מיליאָנען קנעכט,
ווייל די רעדער מוזן דרייען
ווי די טעג און דורך די נעכט.

גראָבט מען טיף אין קוילן שאַכטן,
גראָבט מען טיפער גריבער נאַפט.
סגיבן מענטשן אָפּ די כוחות,
ווייל די רעדער דאַרפן קראַפט.
רעדער, רעדער, רעדער דרייען,
רעדער לויפן אין גאַלאָפּ.
פאַר פאַבריקן שטייען רייען,
שוואַרצע רייען אויף אַ מייל.
אַז עס וועט געשען אַן אומגליק

אין אַ שאַכט, אין אַ פאַבריק,
וועלן פרישע פון די רייען
קריגן אַרבעט - סאַראַ גליק!..
וועלן פרישע פון די רייען
יאָגן רעדער, טאָג און מעריב.
וועלן פרישע פון די רייען
מקריב זיין דאָס אייגן לייב.

רעדער, רעדער, רעדער דרייען,
טרעשטשען טאַנקן אין געיעג,
פּולעמיאָטן און האַרמאַטן,
פאַנצער-אויטאָס, נעכט און טעג.
ציט אַ טויטן-פּולק קיין שפּאַניע,
אָדער גאָר קיין אַביסיניען?
קערן לופעס זיך קיין כינע,
אָדער גאָר קיין פּאַלעסטינע?
עראָפּלאַנען, הידראָפּלאַנען,
צעפּעלינען קרעכצן שווער.
פאַנצער-שיפן און טאָרפּעדאָס
מינעס אויפן גרונט פון מער.
קאָליר פון האָר, פון הויט, פון אויגן,
אויב בוקסט זיך פאַר אַן אַנדער גאָט
אויב סהאָט זיין שפּראַך אַ קלאַנג אַ פרעמדן
עס וואַרט אויף דיר אַ גולעמיאָט.

איז דער דור דען נאָר געבוירן
צי אויף אומקום, צי אויף זיג? —
ניין! — אַ וועלט מוז גיין פאַרלוירן,
ווייל די מענטשן ווילן קריג.
עס שמעקט מיט מענטשלעך בלוט פון שלאַכט-פעלד,
פּונקט ווי בראָט-פלייש פון אַ פאַן.
רעדער, רעדער, רעדער דרייען,

שיטן שרויט — אַ הוראַגאַן!
רעדער, רעדער, רעדער דרייען –
וואַקסן שריפות אויס אין שטעט,
וואַקסן מתים און מגיפות —
הערט און זעט, אָ הערט און זעט!
שטעט באַזוגגען פון פּאָעטן:
— באַרצעלאָנא אין געפאַר!!!
מאַדריד שפּייט מיט בלוט און גוסט!!!
— ווער וועט ענטפערן דערפאַר?!

שפּאַנישע מאַמעס, כינעזישע טאַטעס און נעגערישע קינדער...

איר בעט שוין פון לאַנג נישט צום הימל
און איר וואַרט נישט, כזאָל ווייזן אייך וווּנדער –
שפּאַנישע מאַמעס,
כינעזישע טאַטעס
און נעגערישע קינדער...

איר בעט קיין גענאָד נישט ביים פּריץ
און איר קושט נישט די רוט פון דעם שינדער –
שפּאַנישע מאַמעס,
כינעזישע טאַטעס
און נעגערישע קינדער...
איר ווייסט, אַז פון וואַרטן און האָפן,
עס ווערט אייך די לאַגע נישט לינדער —
שפּאַנישע מאַמעס,
כינעזישע טאַטעס
און נעגערישע קינדער...
איר שפּרייזט צו דעם ליכטיקן מאָרגן,
אייער גורל איז מער נישט קיין בלינדער –
שפּאַנישע מאַמעס,
כינעזישע טאַטעס און נעגערישע קינדער..

פון ביאַלער לעבן

פון שטאָט-ראַט

דער שטאָט-ראַט האָט מיט דער היינטיק וואָכ[illegible]קער [illegible]ונג פאַרענדיקט די „בודזשעט-[illegible]“. דער בודזשעט פאַרמאָכט זיך [illegible] דער פּאָזיציע 353'274 זל. אין הוצאה און אין הכנסה.

די סובסידיע פאַר די ביבליאָטעקן „תרבות“ „קולטור-ליגע“ איז אָפּגעוואָרפן געוואָרן. סהאָט אויך נישט געהאָלפן דער קאָמפּראָמיס-פאָרשלאָג פון ראַטמאַן ווינאַגראַד וועגן געבן די 300 זל. אַלס ביבליאָטעק-סומע צו דער דיספּאָזיציע פון בירגערמייסטער. דער שטאָט-ראַט האָט נישט געוואָלט צומאָל הערן פון דעם.

דער שטאָט-ראַט האָט באַשלאָסן אָפּצוקויפן איין געביידע פון די קאַזאַרמעס אויף פּילסודסקיעגאָ גאַס, כּדי דאָרט איבערצוטראָגן די שולע פון דער נאַרוטאָוויטש גאַס.

די זיצונג איז געווען רייך אין פּיקאַנטע מאָמענטן דעמאָלסט ווען סהאָט זיך געהאַנדלט וועגן די פּענסיעס פון בירג. און וויצע-בירגערמייסטער.

„צעקאָבע“ אין וואַרשע פאַרהאַלטן ביאַלער וועקסלען

די היגע ג"ח-קאַסע האָט אַוועקגעשיקט צום „צעקאָבע“ אַ פּאָרטפעל וועקסלען צום דיסקאָנטירן.

דער „צעקאָבע“ אַנשטאָט אַריינצושיקן געלט האָט אָפּגעשיקט אַלטע פּראָטעסטירטע וועקסלען פון דער געוועזענער גמילות-חסדים-האַנטווערקער-קאַסע. די אויסשטעלער פון די וועקסלען וואָס געפינען זיך אין האַנטוו.-גמ"ח-קאַסע זענען שוין אויפן עולם האמת; אַנדערע ווייטער זענען אַזוי כאָראַקטערמט, דאָס זיי האָבן צומאָל נישט קיין וואַרשטאַטן. דערפון אַלץ ווילן די אויסגעגעסענע און גרויסע פּענסי[illegible]נעמער פון „צעקאָבע“ נישט וויסן.

אינטערעסאַנט איז פאַר וועמען דען האָט [illegible]ער „דזשאָנט“ געזאַמלט דאָס געלט אויב נישט פאַר די פאַראַרעמטע מאַסן?

מבריט איבער דעם בריק

דער וועג-אַמט [illegible]ים סיימיק איז צוגעטרעטן צו מאַכן אַ רעזערוו בריק איבערן טייך קושנאַ, כּדי איבערצובויען דעם ב[illegible] איצטיקן בריק.

דער נייער בריק וועט זיין פון אייזן בעטאָן און וועט אויך פאַרברייטערט ווערן מיט צוויי מעטער.

פאַרשאָטן געוואָרן די ביידלעך

צוליבן ענדערן די [illegible]יפקייט פון דער טייך-בעט איז פאַרשאָטן געוואָרן מיט זאַמד די טייך-ברעגעל ביז איבער די ביידלעך.

די ביידלעך וועלן צוליב דעם מוזן איבערגעבויט ווערן מער אין טייך אַריין.

וועמענס פּראָגראַם סאיז נישט דער „תרבות“-פּראָגראַם, נאָר דער פּראָגראַם פון צופעליקן ווילן פון די עלטערן, וועלכע האָבן דאָרט קינדער און — צאָלן צו 4 זל. אַ חודש.

מיר די אַנהענגער פון אַ נאַציאָנאַלער דערציונג, קענען זיך דערמיט נישט באַפרידיקן. מיר מיינען, אַז קיין שום סורעגאַט [illegible] נישט פאַרטרעטן דאָס, וואָס ספּעלט ביי אונז אין היניזיכט פון דערציונג.

וואָס גי[illegible]ער סוועלן עס פאַרשטיין די דערצי[illegible] באַרופענע פּערזאָנען אַלץ בעסער [illegible].

חיים מיאַדעק

באַמערקונג: אַלע, וועלכע ווילן זאָגן זייער מיינונג וועגן די שול-פּראָבלעמען ביי אונז, נישט נאָר פון שטאַנד-פּונקט פון העבּ[illegible]עאישער דערציונג, נאָר אויך פון דערציונג פון יידישן קינד אין — יידיש ווילן מיר געוו[illegible] רע[illegible]טיילן פּלאַץ.

[illegible]עדאַקציע.

וואַסער-לייטונג אין ביאַלע

צום מאַגיסטראַט האָט זיך געווענדעט אַ אינטערנעמונג וועגן איינפירן אין ביאַלע וואַסער-לייטונג. אויך איינקע הויז-אייגנטימער ווינטשן זיך עס דעריבער וועט שוין אין די נאָנטסטע וואָכן זיך אָנהויבן די אונטערהאַנדלונגען וועגן דעם.

אַ נייער ברוק צום באַן

די באַן-גאַס וועט אינגיכן איבערגעבויט ווערן. די גאַס וועט באַדעקט ווערן מיט קאָסטקעס און וועט האָבן טראָטואַרן פון ביידע זייטן.

אַ דריטל פון די אויסגאַבן דעקט די שטאָט, צוויי דריטל די באַן-דירעקציע מיטן סיימיק.

אַ ברוק ביזן יידישן בית-עולם

אין די נאָנטסטע וואָכן וועט פאַרלייגט ווערג דער ברוק פון דער צמענטאַרנע גאַס ביזן בית-עולם.

אַן עלעקטריפיקאַציע-קרייז פון פאַרייניקטע 7 פּאָוויאַטן

אין לעצטן נומער „דזשעננניק-אוסטאַוו“ איז דערשינען אַ פאַראָרדנונג פון 18-טן מערץ 1937, לויט וועלכער פּוילן ווערט פאַרטיילט אויף 18 עלעקטריפיקאַציע-קרייזן, וועלכע דאַרפן ליפערן עלעקטרישן באַלייכטונגס-שטראָם פאַר שטעט און דערפער.

דער 16-טער קרייז, נעמט אַרום פאָלגנדע 7 פּאָוויאַטן: שעדלעץ, סאָקאָלאָוו, ווענגראָוו, לוקאָוו, ראַדזין, ביאַלע און מעזריטש. די צענטראַלע עלעקטראָווניע וועט געבויט ווערן אין שעדלעץ און אַלע שטעט און דערפער אין די דערמאָנטע פּאָוויאַטן וועלן זיין פאַרייניקט מיט אונטערערדישע עלעקטרישע קאַבּלען (אַנשטאָט סלופּעס). אין קלענסטן און אפילו פאַרוואָרפנסטן דאָרף וועט מען זיך קענען באַנוצן מיט עלעקטרישן שטראָם, וועלכער וועט זיין צוטריטלעך און ביליק.

ווי משמועסט, וועט פאַר דער צענטראַלער עלעקטראָווניע באַשטימט ווערן אַ אינוועסטיציע-סומע פון 10 מיליאָן זלאָטעס, פון די קרעדיטן פאַר לאַנדעס-פאַרטיידיקונג.

אַ ת... איז אַן ביינער

פרוי ל. פון דער פּיעראַצקי גאַס איז אַריינגעגאַנגען אין דער יאַטקע אויף גראַבאַנאָווער גאַס קויפן אַ קילאָ פלייש. די קצבטע האָט „אַריינגעהאַקט“ אַ קילאָ — ביינער. אויף די באַמערקונג פון פרוי ל. דאָס סאיז אַביסל צופיל ביינער, האָט די יאַטקע-אייגנטימערין געענטפערט: „אַ ת... איז אַן ביינער“.

פרוי ל. האָט די באַליידיקונג אַראָפּגעשלונגען און דעם קילאָ ביינער יאָ צוגענומען.

אויף צומאָרגנס האָט זי באַשלאָסן די „טאַקטפולע“ קצבטע אָנצולערנען. זי איז נאָך אַמאָל געקומען און געהייסן זיך געבן צוויי קילאָ פלייש, נאָכן געמען עס אין האַנט אַריין האָט זי באַצאָלט לויט דער אָפיציעלער טאַקסע צו 1.08 אַ קילאָ, פרעגנדיק איר „אפשר באַשטייט איר נישט צו דע[illegible] פּרייז — וועל איך עס אייך [illegible]צמען“. די קצבטע האָט פאַרשטאַנען דעם מיין און האָט [illegible] 2.16 צוגענומען.

אפשר [illegible]וועט דאָס זיין אַ לערע פאַר אַלע „טאַקטפולע“ ביאַלער קצבים?

וואָס קען עס זיין?

ה' שמואל וויסמאַן האָט אין מיטן נאַכט באַמערקט דאָס אין שול איז [illegible]רטיק, וועלנדיק געוויר ווערן וואָס דאָרט קומט נאָ[illegible] [illegible] ער גלייך אַוועק צום שול-[illegible]גבאי ירמיהו קעסלער.

דער לעצטער איז גלייך אַוועק מיט די שליסלען פון דער שול, כּדי צו זען וואָס דאָרט קומט פאָר. ווי דערשוינט איז ער אָבער געוואָרן באַמערקנדיק דאָס ווי נאָר ער האָט אָנגעהויבן צו שליסן איז אין ש[illegible]ל געוואָרן — פינסטער

וואָס קען עס זיין?

„מיט „הויכע“ פראַזן וויל ער פאַרדעקן דעם מאַנגל אין גערעכטיקייט“

פאַרגאַנגענעם דינסטאָג איז אין היגן קרייז-געריכט פאָרגעקומען אַן אינטערעסאַנטער פּראָצעס. אויף דער באַשולדיקונגס-באַנק האָבן זיך געפונען 2 פּויערים: נאַומיוק און פּאַנאַסוק, וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרן פאַר דערמאָרדן אַ דריטן פּויער דאָראָשוק.

דער ריכטער-קאָמפּלעט איז באַשטאַנען פון פּרעזעס ה' וואָלעווסקי אַלס פאָרזיצער, ריכטער ה"ה יאַשינסקי און וויענצקאַ אַלס בייזיצערס. באַשולדיקט האָט דער וויצע פּראָקוראָר ה' פּיסקאַרטשוק. אַלס פּראָטאָקאָלאַנטין פּרל' מגר. י. זיידמאַן.

דער באַשולדיקטער נאַאומיוק האָט זיך מודה געווען אין פאַרברעכן, דערציילנדיק, אַז ער איז געווען אין כעס אויף דאָראָשוק, וועלכן ער האָט „צופעליק“ געטראָפן אַרויסגייענדיק פון אַ דאָרפישע חתונה, האָט ער אים דעריבער מכבד געווען מיט אַ שטעקן איבערן קאָפּ. ביי דאָראָשוקן איז צעשפּאָלטן געוואָרן דער שאַרבן און ער איז בקרוב געשטאָרבן.

דאָקעגן פּאַנאַסיוק, וועמען דער באַשולדיקונגס-אַקט האָט פאָרגעוואָרפן דאָס דערטיילן היל[illegible] דעם מערדער, דורך לייכטן מיט אַ לאַמטערל און באַלייכט דעם קרבן, וועלכן נאַאומיוק האָט געשלאָגן מיט[illegible] שטעקן שוין אַ ליגנדיקן אויף דער ערד — האָט זיך נישט מודה געווען צום אָנטייל אין פאַרברעכן. נאָכן אויסהערן אַ רייע עדות האַלט דער פּראָקוראָר אַ לענגערע קאָנדענסירטע זאַכלעכע רעדע אין וועלכע ער שילדערט אין בולטע שטריכן דעם אָנטייל פון ביידע באַשולדיקטע אין אויספירן דעם פאַרברעכן מיט פּרעמעדיטאַציע, פאָדערנדיק פאַר ביידע אַ שווערע שטראָף.

גרויס הייטערקייט רופט אַרויס אין זאַל די רעדע פון „באַוויסטן“ ענדעקישן גדול און גע[illegible]וועזענעם ביאַלער דעפּוטאַט אַדוו. סטיפּאָלקאָווסקי, וועלכער איז אויפגעטרעטן אַלס ציוויל-תובע מצד דער משפּחה פון דערמאָרדעטן, אַדוו. סטיפּאָלקאָווסקי האָט וויזט אויס געמיינט, אַז סקומט דאָ פאַר אַ ענדעקישער מיטינג, האָט „אַוועקגעלייגט אַ לשון“: ווי „סמאַרקולע“ „געגבאַ“. דער עולם האָט שטילערהייט אונטערגעלאַכט, הערנדיק דעם מענה-לשון פון ענדעקישן גדול, וועלכער האָט גערעדט וועגן אַלץ, נאָר נישט וועגן זיין ציוויל-תביעה און פאַרענדיקט מיטן „קלינגנדיקן זאַץ“ אַז „אין נאָמען פון גאַנצן פאָלק פאָדערט ער אַ סאַטיספאַקציע...

דער צווייטער ציוויל-תובע אַדוו. וויעסאָלאָווסקי האָט אין קורצע ווערטער אונטערגעשטיצט די ציוויל-תביעה. דאַן נעמט אַ וואָרט אַדוו. סקודראַ, וועלכער גיט דעם ערשטן אָפּשניט דעם ענדעקישן גדול. פון אַן אַדוואָקאַט פון דער הויפּט-שטאָט וואַרשע — רופט אויס אַדוו. סקודראַ — האָבן מיר געקענט זיך אַביסל מער ריכטן אויף קענטעניש פון דער עלעמענטאַרער פּסיכאָלאָגיע פון פּוילישן פּויערים-עלעמענט, אַנשטאָט ברענגען באַווייזן האָט גאָר אַדוו. סטיפּולקאָוו[illegible]קי געברענגט צום אויסד[illegible]וק בלוט דורשטיקע אינסטינקטן...

דע[illegible] אָפּשניט, וועלכן „אונזער“ געוו. דעפּוטאַט האָט באַקומען פון אַדוו. סקודראַ האָט נאָך נישט פאַרפולט דאָס מעסטל, ווייל דער צווייטער פּאַרטייַדיקטער אַדוו. אָקולאַ האָט נאָכער באַזונדערס שאַרף און בייסיק געגעבן אַ יוריסטישע לעקציע דעם אַדוו. סטיפּולקאָווסקי. ווען מאיז נישט גערעכט — ווענדעט זיך אַדוו. אָקולאַ צום „גאַסט“ — וויל מען פאַרדעקן דעם מאַנגל אין גערעכטיקייט מיט הויכקלינגענדיקע פּוסטע פראַזן! און אַז מהאָט נישט קיין זאַכלעכע אַרגומענטן, שלעפּט מען באַדאַי אַרויס טויטע פון קבר און מבאַנוצט זיך, ווי עס טוט אַדוו. סטיפּולקאָווסקי אפילו מיט... גזשעשאָלסקין (דער אַדוו. סטיפּולקאָווסקי האָט זיך אין זיין „געלונגענער“ דרשה באַנוצט מיטן אַרגומענט [illegible]זשעזשאָלסקי, וועלכן ער האָט געהאַלטן פאַר פּונקט אַזוי ראַפינירט ווי פּאַנאַסיוק...)

די בייסיקע און וויציקע באַמערקונגען פון די ביאַלער אַדוואָקאַטן אויפן חשבון פון אומגעלונגענעם אַרויסטריט פון אַדוו. סטיפּולקאָווסקי האָבן אַרויסגערופן אָפט געלעכטער אין זאַל, וועלכע סהאָט געמוזט באַרויקן דער געריכטס-וואָזשני.

נאָך אַ לענגערע הפסקה האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגן אַן אורטייל לויט וועלכן נאַומיוק איז פאַרמשפּט געוואָרן אויף 10 יאָר תפיסה און פּאַנאַסיוק, וועלכן אַדוו. סטיפּולקאָווסקי האָט אַזוי היציק אַטאַקירט — איז אינגאַנצן פרייגעשפּראָכן געוואָרן.

אַזוי האָט זיך פאַרענדיקט דער אַרויסטריט אויפן ביאַלער באָדן פון נאַראָ-גדול, וועלכער האָט זיך נעבעך אויף דער אייגענער הויט איבערצייגט, אַז אַ געריכטס-זאַל איז נישט קיין מיטינג און אַז די ביאַלער אַדוואָקאַטן האָבן נישט קיין שטאַרק דרך-ארץ פאַר מויל מלאכה אין באַקאַנטן נאַראָ-סטיל...

— טקי

פאַראָרדנט צו האַלטן אָפן די געשעפטן אום שבת

דער אַקציז-אינספּעקטאָר האָט פאַראָרדנט אַלע בראָנפן-געשעפטן, דאָס זיי זאָלן אויך אום שבת זיין טעטיק. דער מאָטיוו איז, דער ספּירט-מאָנאָפּאָל ליידט דערפון גרויסע היזקות. פאַר נישט צופּאַסן זיך דערצו וועט צוגענומען ווערן די קאָנצעסיעס.

אַ נייער לובלינער וואָיעוואָדע

אייפן אָרט פון ביזאיצטיקן לובלינער וואָיעוואָדע ד"ר ראָזשניעצקי זאָל באַשטימט ווערן דער געוועזענער שעף פון דער אַדמיניסטראַטור פון מלוכה-פּרעזידענט פּולק. יורגעלעוויטש.

געשאַפן אַ שקל-קאָמיטעט

אין דער אָנוועזנהייט פון דעלעגירטן פון דער שקל-צענטראַלע חבר מגר. בערמאַן איז שבת פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פאָרשטייער פון אַלע אָרגאַניזאַציעס וועגן אַ שקל-קאָמיטעט פאַר ביאַלע.

דער שקל-קאָמיטעט באַשטייט פון 14 פּערזאָן דערפון דער „בלאָק“ 7, ציונים 3, מזרחי 3, עת-לבנות 1.

אין פּרעזידיום זענען אַריין די ח"ח: לוסטיגמאַן יעקב פאָרזיצער, סטאָלאָווי ישעיהו סעקרעטאַר, מיאַדעק חיים קאַסיר.

די שקל-קאָמיסיע טרעט שוין צו צו דער אַרבעט פון פאַרשפּרייטן שקלים און וועט אין קורצן איינאָרדענען אַ געמיינזאַמען שקל-מיטינג.

וועגן פרעמדע וואַלוטע

די אַלע וואָס האָבן פרעמדע וואַלוטע פון אויסלאַנד און ווילן עס פאַרוועגדן, זאָלן אויף קיין פאַל דערמיט זיך נישט אָפּגעבן צו קיין פּריוואַטע סוחרים, ווייל גלייך מיטן קויפער דערוואַרט זיי — די פאַרקויפער אויך אַ שווערע שטראָף פאַר האַנדלען מיט וואַלוטע.

וואַלוטע אויף זלאָטעס טוישט איין אין ביאַלע נאָר די קאָמונאַלע אָפּשפּאָרקאַסע K. K. O. (פרייהייטס-פּלאַץ).

נישטאָ קיין וואַסער אין ביאַלע

דעם מאַגיסטראַטס „וואַסער-פּאָליטיק“ איז נישט צו פאַרשטיין. אויף די שטאָט-זיצונגען ווייזט מען קאָמוניקאַטן וועגן בויען פּאָמפּעס, וועגן אינוועסטיציעס אויף מיליאָנען זלאָטעס און דערווייל — שטייען די פּאָמפּעס צעבראָכענע און נאָך אַביסל וואַסער דאַרף מען לויפן אַ קילאָמעטער.

געווען איז אַ פּאָמפּע אויף יאַנאָווער 15 האָט מען זי פאַרשאָטן, די פּאָמפּע אויף פּיעראַצקי גאַס האָט מען אַזוי „גערעמאָנטירט“ דאָס פון ערשטן טאָג אָן נאָכן „אויסרעפּאַרירן“ איר איז זי נישט טעטיק. איצט האָט שוין אויך רו-אורלויב די פּאָמפּע אויף ראָג נאַרוטאָוויטש און ראָג קראַשעווסקי. אַזוי אַרום איז ביאַלע מיט אירע איינוווינער אַנגעוויזן בלויז אויף איין פּאָמפּע וועמענס וואַסער מקען נוצן אויף טיי.

זער אַ גוטע וואַסער-פּאָליטיק פירט דער היגער מאַגיסטראַט, זער אַ גוטע..

דער פּרייז פון כשר-פלייש

דער סטאַראָסטע אין פאַרשטענדיקונג מיט די היגע פלייש[ער] האָבן פעסטגעשטעלט היינטיקע וואָך דעם פּרייז אויף כשר-פלייש: אַ קילאָ רינד-פלייש קאָסט 1 זל.. אַ קילאָ קעלבערן-פלייש 90 גר.

אַ פרויען-הילפס - פאַריין לטובת דעם מושב-זקנים

דער מושב - זקנים - קאָמיטעט רופט אַ ל ע ביאַלער פרויען, וועלכע ווילן עפּעס לייסטן געזעלשאַפטלעכעס לטובת דער אינסטיטוציע, אָנטייל צו נעמען אין דער פרויען פאַרזאַמלונג' וועלכע קומט פאָר זונטאָג דעם 4. 18. 7 אָוונט אין לאָקאַל פון דער גמינע.

די פאַרזאַמלונג איז געווידמעט דעם מושב-זקנים און דאָס שאַפן אַ דאַמען-פאַריין לטובת דער אינסטיטוציע.

קיין לאַדונגען ווערן נישט געשיקט אַ ל ע דאַרפן קומען פּינקטלעך.

די פּוילישע לערערשאַפט שאָקלט זיך אָפּ פון דעפּ. באַקאַן

צוליב דער כאַראַקטעריסטישער באַציונג מצד אַ גרויסן טייל פון דער פּוילישער געזעלשאַפט צו דעם לעצטנס פּאָפּולער געוואָרענעם היגן דעפּ. באַקאַן, געפינען מיר פאַר אונזער חוב צו ברענגען פאַר אונזערע לייענער אַ דערקלערונג פון פּוילישן לערער-פאַריין אין ראַדזינער פּאָוויאַט, וועלכע איז געווען געדרוקט אין לעצטן נומער „גלאָס פּאָוו. ראַדזינסקיעגאָ“.

„אויפקלערונג:

אייניקע צייטשריפטן, ווענדיק אַטאַקירן דעם דעפּ. באַקאָן פאַר זיינע פּאָליטישע זרויסטריטן, גיבן אים אויך אָלס לערער פון ביאַלע-פּאָדלאַסקע און אויך אַלס מיטגליד פון פּוילישן לערער-פאַריין.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט דערקלערן מיר, אַז דעפּ. באַקאָן איז נישט געווען קיין לערער אין ביאַלע, ער האָט נאָר געאַרבעט אין פאַך-שול-וועזן אין וואַרשע. קיין מיטגליד פון פּוילישן לערער-פאַריין איז ער קיינמאָל נישט געווען און איז עס אויך איצט נישט. ער איז נאָר בלויז געווילט געוואָרן פון ביאַלער קרייז אַלס דעפּוטאַט אין סיים.

די פאַרוואַלטונג פון פּאָוו. פּוילישן לערער - פאַריין אין מעזריטש“.

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון די פילם-ליבהאָבער

קינאָ „שוויאַטאָוויד“ דעמאָנסטרירט היינט אַ פילם מיט **מאַרטאַ עגערט** ווער די אַרטיסטן ווייסן אַלע...

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון דער געז. „תּרבות“

מען מאַכט אונז אויפמערקזאַם, דאָס פון די לעצטע איינלאַדונגען פון דער נ. מ.-שולע איז פאַרשוווּנדן דאָס וואָרט „תּרבות“ אָנשטאָט דאָס קעפּל „תּרבות“ מיט וועלכן מיר דאַרפן זיך לחלוטין נישט שעמען פיגורירט עפּעס אַ אַנאָנימער „שול-קאָמיטעט“.

סוואָלט נויטיק געווען, דאָס די געז. „תּרבות“ זאָל אויף דעם ענטפערן. און אפשר איז דאָס קעפּל אַרויסגעפאַלן צוליב אַ פאַרזען. אַלענפאַלס אָן אויפקלערונג איז נויטיק.

יאַנאָוו - פּאָדל.

אַ קאָמיסאַר אין מאַגיסטראַט

נאָכן טויט פון אַמט-דערפילנדן בירגערמייסטער גורסקי, האָט דער סטאַראָסטי ה. סטאַניעוויטש באַשטימט אַלס קאָמיסאַר דעם ביז איצטיקן מאַגיסטראַט סעקרעטאַר ה' באַראַנסקי.

ה' באַראַנסקי איז אַ מענטש מיט העכערע בילדונג און איז שטאַרק פאַראינטערעסירט צו העכערן דעם עקאָנאָמישן און קולטורעלן צושטאַנד פון שטעטל.

צוויי בודזשעטן

דער מאַגיסטראַט האָט פאָרגעלעגט דעם שטאָט-ראַט און איז דורכן לעצטן אָנגענומען געוואָרן אַ בודזשעט פון 33 טויזנט זלאָטעס, אין בודזשעט פיגורירן פּאָזיציעס פאַר יידישע קראַנקע און פאַר דער גמילות-חסדים-קאַסע.

דער יאַנאָווער קהלה-ראַט האָט אָנגענומען אַ בודזשעט אויף צוועלף טויזנט זלאָטעס.

הילף פון אמעריקא

די יאַנאָווער לאַנדסלייט האָבן אַריינגעשיקט פאַר די 200 נויטבאַדערפטיקע יאַנאָווער פאַמיליעס 225 דאָלאַר.

אַ קינאָ אין יאַנאָווע

ענדלעך האָט זיך דאָ געעפנט אַ קינאָ. דער פילם ווערט געוויזן 5 מאָל אין וואָך. איינטריטס-פּרייזן זענען 50 און 25 גר. דער קינאָ האָט גרויס דערפאָלג. קאָנסטאַנטינער יוגנטלעכע זענען עולה רגל (9 ק"מ) קיין יאַנאָווע אַבי „אַרייננצוכאַפּן“ אַ קינאָ.

ש. טענענבוים.

אַכטונג יאַנאָוו-פּאָדל!

אונזער באַפולמעכטיקטער ה' ש. טענענבוים נעמט אָן צו רעדאַקציע-פּרייזן אַנאָנסן, גראַטולאַציעס, נעקראָלאָגן א. אַ. וו. ביי אים קען מען אויך אַבאָנירן די „וואָכנבלאַט“.

אַלע אויפטראַגן פאַר דער לויפנדער וואָך, דאַרף אָנגעגעבן ווערן שפּעטסטנס ביז מיטוואָך 12 מיטאָג.

אַדמיניסטראַציע

„ביאַלער וואָכנבלאַט“

פּישטשאַץ-פּאָדל.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע פון דערווערבן רעכט צו האַלטן לערן-ייִנגלעך פאַר בעלי-מלאכות וועלכע האָבן באַשעפטיקט לערן-ייִנגלעך פאַרן 27. 12. 16 האָ' די לובלינער האַנטקאַמער אַרויסגעפאָדערט די פּערסאָנאַליען פון אַ גרופּע היגע האַנטווערקער וועלכע האָבן זיך וועגן דעם ענין באַמיט, כדי אַרויסצוגעבן די פאַרלאַנגטע באַרעכטיקונגס-לעגיטימאַציעס.

אַ גרעסערע גרופּע שילער פון דער היגער 7 קלאַסיקער „פּאָווששעכנע-שולע“ באַמיען זיך וועגן גרינדן דאָ אַ נאַציאָנאַלן יוגנט-קלוב.

אין אומגעגנט פון פּישטשאַץ דערהויפּט פון דאָרף קיאָוויעץ, האָט פּאָליציי אין צוזאַמענהאַנג מיטן דערנענטערן זיך פון 1-טן מאַי, דורכגעפירט גרעסערע אַרעסטן צווישן פּאָליטיש פאַרדעכטיקע יונגע פויערים.

F.

Do
Redakcji Tygodnika „Bialer Wochenblat“
w Białej-Podlaskiej
ul. Grabanowska 35.

Wydział Zamiejscowy Sądu Okręgowego zgodnie z wyrokiem z dnia 13. X. 1936 r. prosi o wydrukowanie załączonych w odpisach wyroków w sprawie Chaima Rajca i Mendla Ajzensztadta w tygodniku „Bialer Wochenblat“ i nadesłanie jednego egzemplarza tygodnika, w którym wyroki te zostaną zamieszczone.

Wiceprezes (—) M. Walewski.

ODPIS.

Nr. akt K. 10/36.

Sentencja wyroku. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej dnia 13 października 1936 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach w Wydziale Zamiescowym w Białej-Podl. w składzie następującym: Przewodniczący Wiceprezes M. Walewski. Sędziowie: F. Kryński i A. Delecki. Protokulant apl. J. Zajdmanówna rozpoznawszy dnia 13 października 1936 r. sprawę Rajca Chaima i Ajzensztadta Mendla, osk. z art. 255 k. k. postanowił: podsądnych m-ców m. Biała-Podlaska: 1) Chaima Rajce, lat 32 syna Pelty i Fejgi i 2) Mendla Ajzensztadta, lat 29 syna Szmula i Basi uznać winnymi, że przez zamieszczenie w tygodniku „Bialer Wochenblat“ z dnia 24 stycznia 1936 r. w Nr. 4 notatki p. t. „Niech całe społeczeństwo wie“ zniesławili Lejzora Celnikiera treścią druku podając do publicznej wiadomości, że w dniu 22 stycznia 1936 r. zadenuncjował ich przed władzami skarbowymi, jako handlujących nielegalnie bez świadectw handlowych — czym pomówili go o takie postępowanie i właściwości, które mogą go poniżyć w opinii publicznej i narazić na utratę potrzebnego tak dla jego stanowiska zawodowego jak i społecznego zaufania, a oprócz tego — tegoż Ajzensztadta Mendla o to, że przez zamieszczenie w tym samym tygodniku w Nr. 6-tym z dnia 7 lutego 1936 r. notatki p. t. „Znowu do społeczeństwa“ zniesławił Lejzora Celnikiera pomawiając go o to, że w dniu 29 stycznia 1936 r. na stacji kolejowej Biała-Podlaska w obecności przedstawiciela Urzędu Skarbowedo p. Potockiego powiedział „kupujcie te szproty, a nie dopuszczajcie bandy handlującej bez patentów do kupienia tych szprotów“ a do Ajzensztadta „Zobaczymy jutro, czy będziecie stali z rybami“ — czym pomówił go o takie postępowanie i właściwości, które mogą go poniżyć w opinii pęblicznej i narazić na utratę zaufania potrzebnego tak dla jego stanowiska zawodowego jak i społecznego i z mocy art. art. 255 § I i 3 i 3I k. k. skazać Rajca na dwa tygodnie aresztu i 100 zł. grzywny z zamianą w razie niezamożności na 20 dni aresztu, a Ajzensztadta za każdy występek z osobna po dwa tygodnie i 100 zł. grzywny, a łącznie za obydwa na trzy tygodnie aresztu i 120 zł. grzywny z zamianą w razie niezamożności na 24 dni aresztu, pobrać od Rajca 15 zł. a od Ajzensztadta 17 zł. opłaty sądowej a kosztami postępowania w sprawie obciążyć obu oskarżonych solidarnie. Wyrok ogłosić w czasopiśmie „Bialer-Wochenblat“ na koszt oskarżonych.

Na oryginale następują właściwe podpisy.

m. p. Za zgodność: Sekretarz (podpis nieczytelny).

ODPIS.

Nr. akt II. 2. KA. 920/36.

Sentencja wyroku. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Dnia 12 stycznia 1937 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w Wydziale II Karnym na posiedzeniu jawnym w składzie następującym. Przewodniczący Sędzia K. Hermanowski. Sędziowie: A. Skawiński Wł. Moczulski. Protokulant apl. Z. Pomykalska po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 1937 r. sprawy Chaima Rajca i Mendla Ajzensztadta oskarżonych z art. 255 § I k. k. z powodu apelacji, założonej przez osk. Rajca i Ajzensztadta oraz przez adw. Ościaka, pełnomocnika oskarżyciela prywatnego Lejzora Celnikiera od wyroku Sądu Okręgewego w Siedlcach z dnia 13 października 1936 r. na mocy art. 10, 360, 499, 578, k. p. p. oraz art. 74–79 p. o. k .s. i art. 255 § 1, 2 i 3 k. k. i 61 k. k. orzeka:

Zaskarżony wyrok w części dotyczącej skazania osk. Mendla Ajzensztatdta z art. 255 § I k. k. za zniesławienie Lejzora Celnikiera treścią druku, zamieszczonego w tygodniku „Bialer-Wechenblat“ w Nr. 6 z dnia 7 lutedo 1936 r. pod tytułam „Jeszcze raz do społeczeństwa“ i co do łącznej kary uchylić, z zarzutu tego przestępstwa tegoż oskarżonogo Ajzeusztadta uniewinnić; w pozostałych częściach tenże wyrok zatwierdzić. zawieszając oskarżonym Chaimowi Rajcowi i Mendlowi Ajzensztadtowi wykonanie kar pozbawienia wolności na dwa lata każdemu; pobrać od Chaima Rajca 30 zł. opłaty sądowej za drugą instancję, a od Mendla Ajzensztadta 22 zł. 50 gr. za dwie instancje oraz obciążyć ich solidarnie kosztami postępowania w sprawie. Na oryginale następują właściwe podpisy.

m. p. Za zgodność: Sekretarz (podpis nieczytelny).

Redaktor wydawca: Chaim D. Miodek. Druk. „Express“ Biała-Podlaska, Piłsudskiego 6